Lieta Nr.11092025911

SKK-396/2015

L Ē M U M S

Rīgā 2015.gada 23.oktobrī

Latvijas Republikas Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnese A.Poļakova

tiesnese A.Branta

tiesnesis P.Opincāns

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar Rīgas pilsētas Kurzemes rajona prokuratūras prokurores N.Gromovas kasācijas protestu un cietušā /N.V./ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 30.marta lēmumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2013.gada 11.jūnija spriedumu

/D.S./, /personas kods/,

atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 126.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots.

Apsūdzētajam/D.S./ piemērotais drošības līdzeklis – uzturēšanās noteiktā dzīvesvietā – atcelts.

Cietušā/N.V./ kaitējuma kompensācijas pieteikums atstāts bez izskatīšanas.

Pirmstiesas kriminālprocesā /D.S./ celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 126.panta pirmās daļas par tāda tīša miesas bojājuma nodarīšanu, kas nav bīstams dzīvībai un nav izraisījis Krimināllikuma 125.pantā paredzētās sekas, bet izraisījis ilgstošu veselības traucējumu (vidēja smaguma miesas bojājums).

Apsūdzībā norādīts, ka noziedzīgs nodarījums izdarīts šādos apstākļos.

2011.gada 15.februārī ap plkst.14.30 /D.S./, atrodoties SIA /Nosaukums A/ krāsotavā /adrese/, strīda laikā ar firmas darbinieku /N.V./ par telpas īri, tīši, prettiesiski, nolūkā nodarīt miesas bojājumus, vienu reizi iespēra /N.V./ pa labo kāju, no kā /N.V./ nokrita uz grīdas. Tad /D.S./ ne mazāk kā divas reizes iespēra pa ķermeni uz grīdas guļošajam /N.V./.

/D.S./ noziedzīgo darbību rezultātā /N.V./ tika nodarīti miesas bojājumi – labā apakšstilba abu kaulu diafīzes apakšējās trešdaļas vaļējs šķembains, spirālveida lūzums, kas varēja rasties trulu-cietu priekšmetu iedarbības rezultātā, piemēram, sitiena (spēriena) rezultātā pa labo apakšstilbu pie fiksētas pēdas, un pieskaitāms pie vidēja smaguma miesas bojājumiem, kas izraisījuši ilgstošu veselības traucējumu uz laiku, kas pārsniedz 21 dienu.

Tīši sitot /N.V./ un nodarot viņam miesas bojājumus, /D.S./ vienlaikus izteica draudus noslepkavot /N.V./ un viņa ģimeni, tādējādi radot /N.V./ reālu pamatu baidīties, ka izteiktie draudi var tikt izpildīti, jo /D.S./ pielietoja vardarbību pret viņu.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 30.marta lēmumu, iztiesājot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar cietušā /N.V./ apelācijas sūdzību un Rīgas pilsētas Kurzemes rajona prokuratūras prokurores Nadeždas Gromovas apelācijas protestu, Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2013.gada 11.jūnija spriedums atstāts negrozīts.

Par Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 30.marta lēmumu Rīgas pilsētas Kurzemes rajona prokuratūras prokurore Nadežda Gromova iesniegusi kasācijas protestu, lūdzot atcelt apelācijas instances tiesas lēmumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Prokurore uzskata, ka apelācijas instances tiesas lēmums ir nepamatots, prettiesisks un tādēļ atceļams kā neatbilstošs Kriminālprocesa likuma 511. un 512.panta prasībām.

Pamatojot savu viedokli, prokurore norāda, ka apelācijas instances tiesa atzinumus par apsūdzētā /D.S./ nevainīgumu viņam celtajā apsūdzībā ir pamatojusi ar paša apsūdzētā liecībām un viņa pieaicinātā speciālista /K.K./ liecībām, nevērtējot šos pierādījumus kopsakarā ar citiem pierādījumiem. Tādējādi apelācijas instances tiesa ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 128.pantu, kas noteic, ka nevienam no pierādījumiem nav iepriekš noteikta augstāka ticamības pakāpe nekā pārējiem pierādījumiem, un to, cik ticamas ir pierādīšanā izmantojamās ziņas par faktiem, izvērtē, aplūkojot visus kriminālprocesa laikā iegūtos faktus un ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā. Minētais pārkāpums novedis pie nelikumīga nolēmuma – apsūdzētā /D.S./ nepamatotas attaisnošanas viņam celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 126.panta pirmās daļas.

Tostarp apelācijas instances tiesa, vērtējot apsūdzētā liecības, nav ņēmusi vērā ekspertes /D.B./ liecības.

Savukārt eksperta /P.P./ liecības apelācijas instances tiesa nav vērtējusi to pilnībā, bet tikai daļā, kas atbilda apsūdzētā /D.S./ liecībām; tiesa nav vērtējusi eksperta liecības, ka cietušais viņam konstatētos miesas bojājumus nevarēja iegūt bez ārējas iedarbības un varēja nokrist sitiena rezultātā.

Turklāt, prokurores ieskatā, speciālista /K.K./ skaidrojums par cietušajam nodarīto miesas bojājumu raksturu, smaguma pakāpi un miesas bojājumu rašanās mehānismu ir vērtējams kā liecība, kas neatbilst Kriminālprocesa likuma 113.pantā noteiktajai speciālista funkcijai kriminālprocesā.

Prokurore uzskata, ka apelācijas instances tiesa ir pārkāpusi arī Kriminālprocesa likuma 455.panta otro daļu.

Pamatojot savu viedokli, prokurore norāda, ka apelācijas instances tiesā viņa pieteica lūgumu par papildus komisijas tiesu medicīniskās ekspertīzes noteikšanu un iesniedza tiesai ekspertam uzdodamos jautājumus. Savukārt tiesa, nosakot ekspertīzi, ir uzdevusi ekspertiem citus, pēc satura atšķirīgus, jautājumus, tādējādi tiesa pretēji Kriminālprocesa likuma 455.panta otrajā daļā noteiktajam ir ieguvusi pierādījumus pēc savas iniciatīvas.

Norādītie pārkāpumi, prokurores ieskatā, atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kas noveduši pie nelikumīga nolēmuma.

Par Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 30.marta lēmumu cietušais /N.V./ iesniedzis kasācijas sūdzību, lūdzot atcelt apelācijas instances tiesas lēmumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Cietušais/N.V./ uzskata, ka apelācijas instances tiesas lēmums ir atceļams kā prettiesisks un nepamatots, jo taisīts, pieļaujot Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus.

Pamatojot savu viedokli, cietušais /N.V./ norāda, ka apelācijas instances tiesa nav motivējusi, kādēļ tā tic apsūdzētā /D.S./ liecībām par secību, kādā cietušais un apsūdzētais ienāca telpā, kurā viņam – /N.V./ – tika nodarīti miesas bojājumi. Vērtējot apsūdzētā liecības, apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā pretrunas viņa liecībās.

Savukārt apelācijas instances tiesas atzinums, ka cietušā liecības par traumas gūšanas apstākļiem ir nekonsekventas, ir nepamatots, jo tiesa, izdarot šādu atzinumu, nav vērtējusi viņa – cietušā /N.V./ – liecības, ka slimnīcas personālam ziņas par traumas gūšanas apstākļiem sniedza apsūdzētā tēvs – /V.S./ – nevis viņš. Turklāt tiesa nav ņēmusi vērā viņa – cietušā /N.V./ – iesniegumā policijai un pirmstiesas izmeklēšanā sniegtajās liecībās norādītās ziņas par traumas gūšanas apstākļiem un nav vērtējusi šos pierādījumus kopsakarā ar liecinieku /D.Z./, /D.G./ un /J.A./ liecībām.

Vērtējot apsūdzētā /D.S./ liecības, ka cietušais traumu guva paslīdot, apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā liecinieku /D.G./ un /A.P./ liecības par grīdas stāvokli un gaisa temperatūru telpā.

Vērtējot speciālista /K.K./ liecības, apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka apsūdzētā /D.S./ māte – /K.S./ – ir SIA /Nosaukums B/, kurā strādā arī /K.K./, ģenerāldirektore. Turklāt speciālista /K.K./ viedoklis nav vērtēts kopsakarā ar ekspertes /D.B./ atzinumu un liecībām.

Turklāt apelācijas instances tiesa, nosakot atkārtotu komisijas tiesu medicīnisko ekspertīzi, nav iekļāvusi uzdodamo jautājumu lokā tos jautājumus, kurus tiesā iesniedza prokurore un viņš – cietušais /N.V./ – , tādējādi tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likumā paredzēto kārtību ekspertīžu noteikšanai.

Cietušais uzskata par nepamatotu apelācijas instances tiesas secinājumu, ka ekspertes /D.B./ atzinums par viņam konstatēto miesas bojājumu

rašanās mehānismu ir atšķirīgs no citu ekspertu atzinuma par šo jautājumu tādēļ, ka ekspertes /D.B./ rīcībā nebija visi citiem ekspertiem pieejamie dokumenti.

Argumentējot savu viedokli, cietušais norāda, ka ekspertes rīcībā bija uzņēmuma „Aura-R" rentgena uzņēmums, kurš tika izdarīts uzreiz pēc uzbrukuma un kura oriģināls atrodas pie viņa – cietušā /N.V./. Citu ekspertīžu veicēju rīcībā šis uzņēmums netika nodots, jo netika pieprasīts. Turklāt tiesas izmeklēšanā netika skaidrots jautājums par ekspertiem pieejamo un izmantoto dokumentu apjomu.

Apelācijas instances tiesa nepamatoti nav ņēmusi vērā 2014.gada 20.oktobra medicīniskās apsekošanas slēdzienu Nr.A-KI-245-44 un apšaubījusi ekspertīzes secinājumus tikai tāpēc, ka tie atšķiras no citu ekspertīžu secinājumiem.

Augstākā tiesa atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 30.marta lēmums ir atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Kriminālprocesa likuma 511.panta otrajā daļā noteikts, ka tiesas spriedumam jābūt tiesiskam un pamatotam. Tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots, ja tas atbilst Kriminālprocesa likuma 512.panta nosacījumiem, tostarp šā panta otrajai daļai, kas noteic, ka tiesa spriedumu pamato ar pierādījumiem, kuri pārbaudīti tiesas sēdē, un rakstveida pierādījumiem un dokumentiem, kuri norādīti lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai, vai ar pierādījumiem, kurus saskaņā ar šā likuma 125.panta noteikumiem nav nepieciešams pārbaudīt.

Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtajā daļā noteikts, ka apelācijas instances tiesas nolēmuma motīvu daļā norādāms apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.

Savukārt to, cik ticamas ir pierādīšanā izmantojamās ziņas par faktiem, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 128.panta otro daļu izvērtē, aplūkojot visus kriminālprocesa laikā iegūtos faktus vai ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā. Minētā panta trešajā daļā noteikts, ka nevienam no pierādījumiem nav iepriekš noteikta augstāka ticamības pakāpe nekā pārējiem pierādījumiem.

Augstākā tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesa, iztiesājot krimināllietu, minētās procesuālo tiesību normas nav ievērojusi.

Apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka cietušā /N.V./ liecības ir pretrunīgas, tādēļ atzītas par nekonsekventām. Vienlaikus tiesa nav norādījusi konkrētas pretrunas cietušā liecībās, kas apstiprinātu tiesas secinājumu par liecību nekonsekvenci.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 135.panta pirmajā daļā noteiktajam, dokuments, ja tas pierādīšanā izmantojams tikai sakarā ar tajā ietverto saturisko informāciju, ir atsevišķs pierādījums, tādēļ tajā ietvertās ziņas nav vienlaikus atzīstamas par personas liecībām Kriminālprocesa likuma 131.panta izpratnē.

Cietušais/N.V./ savā kasācijas sūdzībā pamatoti norādījis, ka viņa liecības un dokumentos ietvertās ziņas par traumas gūšanas apstākļiem, kā arī apsūdzētā /D.S./ liecības nav vērtētas kopsakarā ar liecinieku /D.Z./, /D.G./, /J.A./, /A.P./ liecībām.

Apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi liecinieka /D.G./ liecības tikai daļā par telpas, kurā, iespējams, tika gūta trauma, grīdas stāvokli, turklāt liecinieka liecības nav vērtētas kopsakarā ar citiem pierādījumiem, savukārt liecinieku /A.P./, /D.Z./ un /J.A./ liecības vispār nav vērtējusi, tikai norādījusi, ka atzīst liecinieku /D.Z./ un /J.A./ liecības par netiešiem pierādījumiem. Kriminālprocesa likuma 127.panta trešajā daļā noteikts, ka kriminālprocesā iesaistītas personas kā pierādījumus var izmantot tikai ticamas, attiecināmas un pieļaujamas ziņas par faktiem. Apelācijas instances tiesa nav konstatējusi, ka minēto lecinieku sniegtās ziņas par faktiem neatbilst kādam no Kriminālprocesa likumā noteiktajiem kritērijiem, kas liegtu izmantot šīs ziņas kā pierādījumu.

Turklāt cietušais /N.V./ apelācijas sūdzībā ir norādījis konkrētus argumentus savu liecību ticamībai, proti, lūdzis izvērtēt viņa liecības un dokumentos fiksētās ziņas par traumas gūšanas apstākļiem kopsakarā ar viņa liecībām, ka ieraksts slimnīcas medicīniskajos dokumentos tika izdarīts pēc apsūdzētā /D.S./ tēva – /V.S./ – vārdiem, kā arī kopsakarā ar liecinieka /V.S./ liecībām par šiem apstākļiem. Apelācijas instances tiesa norādītos argumentus nav izvērtējusi kā arī nav motivējusi, kādēļ tā noraida šos pierādījumus.

Vērtējot ekspertes /D.B./ veiktās tiesu medicīniskās ekspertīzes secinājumus un ekspertes liecības, apelācijas instances tiesa atzinusi, ka minētās ekspertīzes secinājumiem ir mazāka ticamība salīdzinājumā ar komisijas ekspertīžu secinājumiem, jo ekspertes /D.B./ rīcībā nav bijuši visi tie medicīnas dokumenti, kas bija pieejami komisijas ekspertīžu veicējiem. Šāds apelācijas instances tiesas atzinums pretēji Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtajā daļā noteiktajam, nav pamatots ar pierādījumiem, turklāt tiesa nav minējusi konkrētus dokumentus, kas nebija nodoti ekspertes rīcībā.

Kasācijas protestā pamatoti norādīts, ka, vērtējot eksperta /P.P./ liecības, apelācijas instances tiesa pretēji Kriminālprocesa likuma 128.panta otrajā daļā noteiktajam nav izvērtējusi visas liecībās ietvertās ziņas par faktiem, proti, nav izvērtējusi eksperta liecības, ka cietušais, stāvot, bez ārējas iedarbības nevarēja iegūt viņam konstatētos miesas bojājumus (2.sējuma 122.lapa). Turklāt apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi arī eksperta /N.P./ liecībās norādīto, ka trauma ir iegūta ārējo spēku iedarbības rezultātā, nevis krītot no sava augstuma (2.sējuma 124.lapa).

Vērtējot Starptautiskās Neatkarīgo ekspertu federācijas Konsultatīvo tiesu medicīnisko slēdzienu, apelācijas instances tiesa atzinusi, ka minētais pierādījums vērtējams kritiski, jo tajā izdarītie secinājumi ir pretrunā ar papildus komisijas ekspertīzes un atkārtotās komisijas ekspertīzes atzinumos paustajiem secinājumiem. Tādējādi tiesa ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 128.panta otrajā un trešajā daļā noteikto, jo vērtējusi konsultatīvo slēdzienu tikai kopsakarā ar komisijas ekspertīžu atzinumiem un piešķīrusi tiem augstāku ticamības pakāpi nekā pārējiem pierādījumiem.

Turklāt apelācijas instances tiesa, nopratinot /K.K./ speciālista statusā, ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 113.panta pirmajā daļā noteikto, ka speciālists ir persona, kura pēc kriminālprocesu veicošās amatpersonas aicinājuma sniedz tai palīdzību, izmantojot savas speciālās zināšanas vai darba iemaņas noteiktajā jomā. Minētā panta otrajā daļā noteikti speciālista pienākumi, tostarp:

1) ierasties kriminālprocesu veicošās amatpersonas norādītajā laikā un vietā un piedalīties izmeklēšanas darbībā, ja ir ievērota uzaicināšanas kārtība;

2) sniegt palīdzību, izmantojot savas zināšanas un iemaņas, bet neizdarot praktiskus pētījumus, izmeklēšanas darbības veikšanā, noziedzīga nodarījuma pēdu atrašanā, faktu un apstākļu izprašanā, kā arī izmeklēšanas darbības norises un rezultātu fiksēšanā;

3) vērst izmeklēšanas darbības veicēja uzmanību uz apstākļiem, kas ir nozīmīgi apstākļu atklāšanā un izprašanā.

Ne pirmās instances tiesa, ne apelācijas instances tiesa nav aicinājusi /K.K./ sniegt tiesai palīdzību, izmantojot savas speciālās zināšanas vai darba iemaņas noteiktajā jomā, bet aicinājusi sniegt liecības, apmierinot aizstāvības pieteikto lūgumu. Turklāt /K.K./ nav aicināts pildīt Kriminālprocesa likuma 113.panta otrajā daļā noteiktos speciālista pienākumus, bet pēc būtības paudis atzinumus par ekspertes /D.B./ izdarītās ekspertīzes secinājumu pamatotību, kā arī pretēji minētā panta otrās daļas 2.punktā noteiktajam, izdarījis atzinumu par cietušajam konstatētās traumas rašanās mehānismu, pamatojot šo atzinumu ar saviem praktiskiem pētījumiem.

Augstākā tiesa apelācijas instances tiesas pieļautos Kriminālprocesa likuma 511.panta otrās daļas, 512.panta otrās daļas, 113.panta pirmās daļas, 564.panta ceturtās daļas, 128.panta otrās un trešās daļas pārkāpumus atzīst par būtiskiem Kriminālprocesa likuma pārkāpumiem šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kas noveduši pie nelikumīga nolēmuma, tādēļ apelācijas instances tiesas lēmums ir atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Cietušā/N.V./ kasācijas sūdzības un prokurora kasācijas protesta argumentu, ka apelācijas instances tiesa, neiekļaujot lēmumā par atkārtotas komisijas ekspertīzes veikšanu prokurora un cietušā /N.V./ iesniegtos jautājumus ekspertiem, ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 455.panta otro daļu un Kriminālprocesa likumā noteikto kārtību ekspertīzes noteikšanai, Augstākā tiesa atzīst par nepamatotu.

Kriminālprocesa likuma 200.panta pirmajā daļā noteikts, ka lēmumu par ekspertīzes noteikšanu pieņem procesa virzītājs vai izmeklēšanas grupas dalībnieks.

Kriminālprocesa likuma 43.pantā noteiktas valsts apsūdzības uzturētāja pilnvaras pirmās un apelācijas instances tiesā. Tostarp minētā panta pirmās daļas 3.punktā noteiktas tiesības izteikties par katru tiesā izlemjamo jautājumu, bet 6.punktā – tiesības pieteikt lūgumus.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 100.panta otrajā daļā noteiktajam, cietušajam apelācijas instances tiesā ir arī šā likuma 99.pantā noteiktās cietušā tiesības pirmās instances tiesā, tostarp šā panta 4.punktā noteiktās tiesības izteikt viedokli par katru apspriežamo jautājumu un 6.punktā noteiktās tiesības iesniegt pieteikumus.

No lietas materiāliem redzams, ka gan prokurors, gan cietušais ir realizējuši savas procesuālās tiesības pieteikt lūgumu par ekspertīzes noteikšanu, iesniegt izlemšanai ekspertam uzdodamos jautājumus, kā arī izteikties par ekspertīzes noteikšanas pamatotību un ekspertam uzdodamiem jautājumiem.

Savukārt tiesa pieteiktos lūgumus izlēmusi atbilstoši Kriminālprocesa likuma 496.pantā noteiktajai šo lūgumu izlemšanas kārtībai. Proti, minētā panta pirmā daļa noteic, ka prokurors, cietušais un viņa aizstāvis var pieteikt lūgumus, bet otrā daļa noteic, ka tiesa izlemj pieteikto lūgumu pēc citu šā panta pirmajā daļā minēto personu viedokļa noklausīšanās. Atbilstoši šā panta trešajai daļai, noraidītos lūgumus persona tiesas sēdes gaitā var pieteikt atkārtoti, ja ir norādīti jauni apstākļi, kas iepriekš nebija zināmi. Norādītā procesuālo tiesību norma neuzliek tiesai par pienākumu apmierināt šā panta pirmajā daļā norādīto personu lūgumus. Savukārt izlemšanai iesniegto ekspertam uzdodamo jautājumu citāds formulējums nav atzīstams par ekspertīzes noteikšanu pēc tiesas iniciatīvas.

Apsūdzētajam/D.S./ piemērotais drošības līdzeklis – uzturēšanās noteiktā dzīvesvietā – atcelts ar pirmās instances tiesas spriedumu. Apelācijas instances tiesa pirmās instances tiesas spriedumu atstāja negrozītu.

Augstākā tiesa nekonstatē tiesisku pamatu drošības līdzekļa piemērošanai apsūdzētajam /D.S./.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587.pantu, Augstākā tiesa

n o l ē m a

Atcelt Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 30.marta lēmumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese A.Poļakova

Tiesnese A.Branta

Tiesnesis P.Opincāns